

PWYLLGOR SAFONAU

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 6 Chwefror 2025

YN BRESENNOL:

Aelodau Annibynnol

Mr Trefor Owen (Cadeirydd)

Mr T Rhys Davies

Mr Brace Griffiths

Mr John R Jones

Yn Cynrychioli'r Cyngor Sir

Y Cynghorydd Dafydd Rhys Thomas

Yn Cynrychioli'r Cynghorau Tref a Chymuned

Y Cynghorydd Iorwerth Roberts (o 10:55am ymlaen)

Yn cynrychioli'r Cyngor Sir

Cynghorydd Dafydd Rhys Thomas

WRTH LAW:

Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog
Monitro

Rheolwr y Gwasanaeth Cyfreithiol

Pennaeth Democratiaeth (ar gyfer Eitem 4)

Rheolwr Hyfforddiant a Datblygu Adnoddau Dynol (EP) (ar gyfer
Eitem 5)

Swyddog Pwyllgor (SC)

YMDDIHEURIADAU:

Mrs Gill Murgatroyd

Y Cynghorydd Margaret M Roberts

Mrs Margaret Thomas (Cynghorydd Tref a Chymuned)

1 DATGANIAD O DDIDDORDEB

Ni ddaeth yr un i law.

2 ETHOL IS-GADEIRYDD

Etholwyd Mr Brace Griffiths yn Is-gadeirydd o blith aelodau annibynnol y Pwyllgor Safonau tan 14 Chwefror 2028 (y dyddiad y byddai tymor swydd yr Is- Gadeirydd blaenorol wedi dod i ben) neu tan ddiwedd tymor swydd Mr Griffiths, pa un bynnag a ddeuai gyntaf.

3 COFNODION Y CYFARFOD

Cadarnhawyd bod cofnodion drafft cyfarfod o'r Pwyllgor Safonau a gynhaliwyd ar 18 Mehefin 2024 yn gywir.

Dywedodd y Cadeirydd fod y Pwyllgor wedi derbyn cofnod gweithredu wedi'i ddiweddarau o faterion yn codi o'r cofnodion. Dywedodd y gweithredid ar yr argymhellion o'r cofnodion neu eu bod wedi'u rhoi ar waith.

Cadarnhawyd bod cofnodion drafft cyfarfod eithriadol o'r Pwyllgor Safonau a gynhaliwyd ar 16 Medi 2024 yn gywir.

4 DIWEDDARIAD GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD

Cyflwynwyd – adroddiad diweddarau gan Bennaeth Democratiaeth ar y gwaith a wnaed o fewn y Gwasanaethau Democratiaidd oedd yn berthnasol i'r Pwyllgor hwn, a'r Cynllun Gwella a rannwyd gyda'r Pwyllgor ym mis Medi 2024. Roedd y Cynllun yn ymdrin â rhai materion democratiaidd a godwyd yn dilyn adolygu Cofrestrau Buddiannau'r Aelodau.

Dywedodd Pennaeth Democratiaeth y gweithredwyd ar 15 o'r 20 cam gweithredu yn y Cynllun. O'r pump oedd yn weddill, roedd dau yn parhau ac nid oedd modd datrys dau ar hyn o bryd. Ychwanegwyd cam gweithredu ychwanegol at y rhai a gyflwynwyd gan y Pwyllgor Safonau, lle 'roedd cynnydd sylweddol wedi'i wneud.

Roedd y ddau fater nad oeddynt wedi'u datrys yn ymwneud â meddalwedd Modern.Gov. Nid oedd gan y system ryngwyneb Cymraeg er mwyn cynnwys gwybodaeth am Gofrestrau Buddiannau, ac nid oedd, ychwaith, yn rhoi'r opsiwn i aelodau gwblhau datganiadau o ddiddordeb yn ystod cyfarfodydd ar-lein. O ran y mater cyntaf, gallai aelodau gwblhau'r Gofrestr yn Gymraeg neu'n Saesneg ac roeddynt wedi cael cynnig cymorth gan y gwasanaeth democratiaidd i gyfieithu testunau. Yn ail, roedd staff wrth law i roi copiâu electronig o ffurflenni i aelodau, yn ôl yr angen.

Nodwyd y pwyntiau a ganlyn, hefyd, o'r adroddiad: -

- Byddai'r Protocol ar gyfer Cyfarfodydd Hybrid yn cael ei adolygu a'i ddiweddarau yn ôl yr angen.
- Byddai swyddog o Heddlu Gogledd Cymru yn dod i'r cyfarfod y mis hwn i gynghori aelodau ar ddiogelwch personol.
- Derbyniwyd 26 o adroddiadau blynyddol aelodau ar gyfer 2023/24. Byddai'r templed, wedi'i ddiweddarau ar gyfer 2024/25, yn cael ei rannu gydag aelodau yn fuan. Rhaid oedd ei gwblhau erbyn diwedd mis Mai 2025.
- Atgoffwyd aelodau i gofrestru datganiadau o ddiddordeb o fewn 28 diwrnod. Rhannwyd canllawiau, hefyd, ar y broses diweddarau'r cofrestrau ar-lein.
- Câl Arweinyddion Grŵp ddiweddariadau chwarterol ar hyfforddiant aelodau.

PENDERFYNWYD nodi cynnwys yr adroddiad.

Gweithredu: Dim

5 DATBLYGIAD AELODAU

Cyflwynwyd - adroddiad gan y Rheolwr Hyfforddiant a Datblygu (Adnoddau Dynol) ar y ddarpariaeth hyfforddi a datblygu a gynigiwyd i aelodau etholedig dros y flwyddyn ariannol ddiwethaf.

Dywedodd y Rheolwr Hyfforddi fod 39 o sesiynau hyfforddi wedi'u cynnig i aelodau, o fis Ebrill 2023 hyd yn hyn, 24 yn llai na'r flwyddyn flaenorol.

Cyfeiriodd at y Cynllun Hyfforddi ar gyfer 2024/25 a amlinellwyd yn Atodiad 1 yr adroddiad a dywedodd fod mwy o bwyslais wedi'i roi ar hyfforddiant mandadol yn ddiweddar, gan arwain at gynnydd yn nifer y sesiynau hyfforddi yr aethpwyd iddynt. Nodwyd bod 34 allan o 35 aelod wedi mynd am hyfforddiant lechyd a Diogelwch. Cofnodwyd cynnydd, hefyd, mewn hyfforddiant Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant a Diogelu Data. Yn ystod y cyfnod nesaf, byddid yn canolbwyntio ar Seiberddiogelwch, Diogelu a Lles.

Dywedodd y Rheolwr Hyfforddi fod Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru a'r Gymdeithas Llywodraeth Leol, yn sgil eu holi, wedi cadarnhau nad oedd ganddynt ddarpariaeth hyfforddiant dwyieithog mewn perthynas â hyfforddi Arweinyddion Grŵp. Fodd bynnag, roedd trefniadau yn eu lle i Nia Gwynn Meacher gwblhau sesiynau dadfrifio Proffil DiSC gyda phob un o'r Arweinyddion Grŵp ac yna i Gwen Greaves, gynt o Hyfforddiant Glaslyn, arwain cyfres o sesiynau hyfforddi. Byddai'r ddau weithgaredd ar gael yn ddwyieithog, gyda dyddiadau i gytuno arnynt.

Nodwyd bod sesiynau hyfforddi rhithwir a hyfforddiant wedi'i recordio wedi'u cynnig i aelodau yn ogystal â sesiynau ystafell ddosbarth. At hyn, roedd fideos lechyd a Diogelwch wedi'u rhannu gydag aelodau; rhywbeth oedd yn llwyddiant mawr.

PENDERFYNWYD nodi cynnwys yr adroddiad.

Gweithredu: Dim

6 Cwynion am Ymddygiad a Gyflwynwyd i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC)

Cyflwynwyd er gwybodaeth – adroddiad gan y Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro ar gwynion chwarterol a dderbyniwyd gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru mewn perthynas ag (a) Cynghorwyr Sir, a (b) Cynghorwyr Tref a Chymuned, ar gyfer Chwarterau 1-3, 2024/25.

Dywedodd y Swyddog Monitro fod tair cwyn yn erbyn Cynghorwyr Tref a Chymuned wedi'u cyfeirio at yr Ombwdsmon. Roedd dwy wedi'u gwrthod, roedd y trydydd mater yn parhau ac wedi bod dan ymchwiliad ers dros flwyddyn.

Nodwyd bod pedair cwyn wedi'u cyflwyno i'r Ombwdsmon yn erbyn Cynghorwyr Sir am y cyfnod. Gwrthododd yr Ombwdsmon y gŵyn gyntaf a'r ail gŵyn ac atgoffodd yr ail achwynydd o rwymedigaeth yr unigolyn i ddatgan buddiant o dan y Cod Ymddygiad. Roedd y trydydd mater wedi bod dan ymchwiliad ers mis Chwefror 2024 ac yn parhau. Roedd yr ymchwiliad i'r pedwerydd mater wedi dod i ben yn

dilyn ymchwiliad a barodd 18 mis. Yn hyn o beth, roedd yr Ombwdsmon wedi cyfeirio'r mater at y Pwyllgor Safonau.

Mynegodd y Pwyllgor Safonau bryder bod proses gwynion yr Ombwdsmon yn hir. Cyfeiriodd y Cadeirydd at gyfarfod o Fforwm Cadeiryddion y Pwyllgor Safonau yr aeth iddo'n ddiweddar, lle roedd yr Ombwdsmon wedi datgan mai ei nod oedd cwblhau ymchwiliadau o fewn 12 mis ond ei bod yn cael trafferth cyflawni'r amserlen oherwydd diffyg adnoddau.

PENDERFYNWYD: -

- **Nodi cynnwys Atodiadau 1- 6 yn yr adroddiad.**
- **Bod Cadeirydd y Pwyllgor Safonau yn ysgrifennu at yr Ombwdsmon i fynegi pryderon y Pwyllgor ynghylch yr amserlen ar gyfer ymchwiliadau i gwynion sydd i'w cwblhau, a**
- **Bod y Cadeirydd a'r Swyddog Monitro yn cytuno ar yr amserlen ar gyfer ysgrifennu at yr Ombwdsmon.**

Gweithredu: Gweler y Penderfyniadau uchod

7 PENDERFYNIADAU OMBWDSMON GWASANAETHAU CYHOEDDUS CYMRU (OGCC)

Cyflwynwyd - adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro yn crynhoi canfyddiadau cyhoeddus Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar gwynion dan y Cod Ymddygiad yng Nghymru o fis Mehefin i fis Rhagfyr 2024.

Cododd y Swyddog Monitro y pwyntiau a ganlyn o'r 11 crynodeb achos a gyfeirwyd at yr Ombwdsmon: -

- Cyngor Cymuned Llanedi – dangosodd yr achos hwn fod ymddygiad ac iaith yn ffactorau arwyddocaol wrth benderfynu a oedd y Cod Ymddygiad wedi'i dorri. Rhoddwyd pwyslais ar sylweddoli'r effaith y gellid ei chael ar eraill.
- Cyngor Tref Porthcawl/Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr – amlygodd y ddau achos bwysigrwydd datgan buddiant personol neu ragfarnllyd. Er na chymerwyd unrhyw gamau yn y penderfyniadau hyn, y neges a gafwyd oedd bod angen i Gynghorwyr fod yn ofalus wrth ddatgelu diddordeb er mwyn osgoi cwynion a'u rhoi eu hunain dan straen.
- Cyngor Sir y Fflint – yn yr achos hwn, ni chyflwynwyd unrhyw dystiolaeth a dynnai sylw at unrhyw ymddangosiad o ffafriaeth, rhagfarn neu ddylanwad gormodol ar dorri'r Cod. Nodwyd dau ffactor risg, y cyntaf oedd risg i'r aelod fod â chŵyn yn ei erbyn, a allai fod yn ddifrifol, gan ddibynnu ar y dystiolaeth, Y risg arall oedd, gallu herio a gwrthdroi'r penderfyniad ei hun os oedd yr aelod wedi bod yn rhan o benderfyniad lle 'roedd rhagfarn, gan arwain at gostau sylweddol i'r awdurdod.
- Cyngor Dinas Casnewydd – dylai aelodau osgoi defnyddio'r teitl 'y Cynghorydd' os oeddynt yn mynd i gwyno am rywun yn eu bywyd personol.
- Cyngor Cymuned Saundersfoot/Cyngor Sir Benfro – amlygodd yr achos hwn mai yn nwylo'r Ombwdsmon ac nid yn nwylo'r achwynydd yr oedd penderfyniad i dynnu cwyn yn ôl, os oedd digon o dystiolaeth neu os oedd cwyn er budd y cyhoedd. Y

neges oedd yma wrth wneud cwyn i'r Ombwdsmon o dan y Cod oedd na ddylai'r achwynydd drin y mater yn ysgafn oherwydd y gellid dilyn yr achos drwodd.

- Cyngor Cymuned Llandeilo Bertholau – Atgoffwyd Cynghorau Tref a Chymuned o'r Protocol Datrys Lleol. Ystyriwyd y gellid bod wedi datrys yr ymchwiliad i'r achos heb ymyrraeth yr Ombwdsmon.

Canolbwyntiodd y drafodaeth ar yr opsiynau gorau i rannu gwybodaeth am grynodedau'r achosion a'r gwersi a ddysgwyd o'r adroddiad hwn gydag aelodau.

PENDERFYNWYD: -

- **Nodi cynnwys y crynodebau achosion a gyflwynwyd yn yr adroddiad.**
- **Trafod gyda'r Arweinyddion Grŵp sut y dylai'r Pwyllgor Safonau rannu gwybodaeth, cyn anfon llythyr gyda dolenni i aelodau.**
- **Trafod cynnig y Pwyllgor Safonau i gyflwyno'r gwersi a ddysgwyd o benderfyniadau'r Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus mewn sesiynau briffio aelodau gyda'r Prif Weithredwr.**

Gweithred: Gweler y Penderfyniad uchod

8 PENDERFYNIADAU PANEL DYFARNU CYMRU (PDC)

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro yn crynhoi achosion a gyhoeddwyd gan Banel Dyfarnu Cymru ers y cyfarfodydd o'r Pwyllgor Safonau a gynlhalwyd ar 18 Mehefin 2024 a 31 Rhagfyr 2024.

Rhoddodd y Swyddog Monitro grynoded o'r achosion a ganlyn a gyhoeddwyd gan y Panel: -

Roedd yr achos cyntaf yn ymwneud â phenderfyniad i wahardd yr aelod etholedig am 12 mis am dorri'r Cod Ymddygiad drwy ddwyn anfri ar y Cyngor. Roedd yr achos yn ymwneud ag aflonyddu o natur rywiol, lle'r oedd y Cynghorydd wedi anfon negeseuon at unigolyn yn bersonol, nid fel Cynghorydd. Roedd y Cynghorydd wedi dangos edifeirwch am ei weithredoedd ond nid oedd ganddo syniad gwirioneddol o effaith ei ymddygiad. Ymchwiliodd yr Heddlu i'r achos, hefyd, a rhoddwyd rhybudd amodol am dri mis i'r Cynghorydd; rhybudd na chafodd ei gyhoeddi. Roedd y Tribiwnlys Achos wedi penderfynu nad oedd angen i'r mater gael ei gyhoeddi oherwydd, mewn cymuned fach, roedd pawb yn gwybod am y penderfyniad.

Roedd yr ail achos yn ymwneud ag unigolyn oedd wedi'i wahardd am dair blynedd. Ymchwiliodd yr Ombwdsmon i gyfanswm o naw digwyddiad o ymddygiad rheibus, oedd wedi digwydd dros gyfnod hir o amser. Roedd y Swyddog Monitro a'r Gwasanaethau Cymdeithasol wedi ymyrryd cyn i'r Heddlu ymchwilio i'r achos. Ni pheidiodd ymddygiad y Cynghorydd o beri pryder, a chymerai ei ymddygiad yn ysgafn, rhywbeth na chymeradwywyd gan y Tribiwnlys. Sefydlwyd Tribiwnlys Dros Dro (oherwydd natur yr ymddygiad), gan mai'r teimlad oedd bod yna risg i'r cyhoedd yn yr achos hwn, a chafodd yr unigolyn ei wahardd am chwe mis wrth i'r ymchwiliad barhau. Ymddiswyddodd y Cynghorydd o'i ddwy rôl fel Cynghorydd cyn i'r mater ddod i ben - ond, y tro hwn, ni chafodd effaith ar y canlyniad.

PENDERFYNWYD: -

- Nodi cynnwys y crynodebau achos a gyflwynwyd yn yr adroddiad.
- Ychwanegu'r materion hyn at gamau gweithredu'r eitem flaenorol o ran rhoi gwybod i aelodau am wersi i'w dysgu er mwyn cael darlun llawn o ddigwyddiadau.

Gweithred: Gweler y Penderfyniadau uchod

(Ymunodd y Cyngorydd Iorwerth Roberts â'r cyfarfod am 10:55am)

9 CEISIADAU AM GANIATÂD ARBENNIG

Ni chyflwynwyd adroddiad, gan y nodwyd nad oedd unrhyw geisiadau am ganitâd arbennig wedi dod i law yn ystod y cyfnod ers cyfarfod diwethaf o'r Pwyllgor Safonau a dyddiad cyhoeddi'r rhaglen hon.

10 DIWEDDARIAD AR FFORWM CENEDLAETHOL AR GYFER PWYLLGORAU SAFONAU CYMRU

Cyflwynwyd – adroddiad diweddarau gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro ar ddau gyfarfod diwethaf o'r Fforwm yr aeth Cadeirydd y Pwyllgorau Safonau iddynt ar 24 Mehefin 2024 a 27 Ionawr 2025.

Dywedodd Rheolwr y Gwasanaeth Cyfreithiol fod y Pwyllgor Safonau wedi derbyn copi o nodiadau'r Cadeirydd yn dilyn y ddau gyfarfod o'r Fforwm. Croesawodd y Cadeirydd unrhyw sylwadau gan aelodau'r Pwyllgor Safonau ar y prif bwyntiau a godwyd yn ei nodiadau o'r cyfarfodydd.

Dywedodd y Cadeirydd y byddai'n mynd i gyfarfod nesaf o'r Fforwm ar 23 Mehefin 2025 ac yn adrodd yn ôl i gyfarfod nesaf o'r Pwyllgor Safonau.

PENDERFYNWYD nodi cynnwys yr adroddiad.

Gweithredu: Dim

11 ADOLYGIAD Y PWYLLGOR SAFONAU O GOFRESTR DIDDORDEBAU AELODAU ETHOLEDIG Y CYNGOR SIR

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro ar yr uchod. Yn ei gyfarfod ar 18 Mehefin 2024, cytunodd y Pwyllgor Safonau y dylid cyflwyno adroddiad pellach i gyfarfod nesaf o'r Pwyllgor.

Cyfeiriodd Rheolwr y Gwasanaethau Cyfreithiol at yr adroddiad cyffredinol oedd yn cynnwys y prif faterion a gododd o'r broses adolygu ac a drafodwyd gan y Pwyllgor yn ei gyfarfod diwethaf. Cyflwynodd Cadeirydd y Pwyllgor Safonau yr adroddiad i Arweinyddion Grŵp ym mis Gorffennaf y llynedd a chafodd ei rannu gyda'r aelodau ym mis Awst 2024.

Gan gyfeirio at faterion technegol a chorfforaethol, ysgrifennodd y Pwyllgor Safonau at y Prif Weithredwr ym mis Mai 2024 yn manylu ar y materion corfforaethol a nododd yr aelodau annibynnol wrth gynnal yr adolygiad. Roedd y Prif Weithredwr wedi rhoi diweddariad ar y rhaglen waith a ddatblygwyd i ymateb i'r materion a godwyd, gan dynnu sylw at y cynnydd da a gafwyd. Roedd diweddariad gan y Pennaeth Democratiaeth ar y rhaglen waith yn ei adroddiad yn Eitem 4 ar raglen heddiw ac yn cadarnhau'r ddau fater TGCh oedd yn weddill. Nodwyd bod y materion hyn, hefyd, wedi'u codi gan y Pwyllgor Safonau yn ystod ei adolygiad diwethaf.

Cytunodd y Pwyllgor bod angen cael y feddalwedd TGCh angenrheidiol, fel bod aelodau'n cyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol ac anogodd wneud bob ymdrech i ddatrys y materion a nodwyd.

PENDERFYNWYD: -

- **Nodi cynnwys yr adroddiad a'i atodiadau.**
- **Bod y Pwyllgor Safonau yn cefnogi datblygiadau i uwchraddio meddalwedd Mod.Gov er budd yr aelodau.**
- **Cysylltu â TGCh i ofyn am ddiweddariad ar fuddsoddi mewn meddalwedd Mod.Gov yn y dyfodol ar gyfer cyfarfod nesaf o'r Pwyllgor Safonau.**

Gweithredu: Gweler y Penderfyniadau uchod

12 ADOLYGIAD ANNIBYNNOL OMBWDSMON GWASANAETHAU CYHOEDDUS CYMRU (OGCC)

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro yn dilyn adolygiad annibynnol gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru i ganfod a yw ei brosesau gwneud penderfyniadau yn addas at y diben.

Dywedodd Rheolwr y Gwasanaethau Cyfreithiol fod Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru wedi derbyn cwyn a gadarnhawyd ym mis Mawrth y llynedd am bostiad amhriodol ar y cyfryngau cymdeithasol ac a gyhoeddwyd gan aelod o staff yr Ombwdsmon. O ganlyniad i'r mater hwn, mynegwyd pryderon ynghylch a oedd proses gwneud penderfyniadau'r Ombwdsmon yn deg ac yn rhydd o ragfarn wleidyddol.

Ar y sail honno, comisiynodd yr Ombwdsmon adolygiad annibynnol, dan arweiniad Dr Melissa McCullough, i ganfod a oedd y gweithdrefnau cwyno a ddilynwyd gan Dîm Cod yr Ombwdsmon i ymchwilio i gwynion yn gadarn.

Cyhoeddwyd canfyddiadau cyffredinol yr adolygiad ym mis Medi 2024 a daethant i'r casgliad bod prosesau ymchwilio'r Ombwdsmon yn gadarn. Roedd pob penderfyniad yn systematig, wedi'i gofnodi'n dda, yn seiliedig ar ffeithiau, tystiolaeth ac yn rhydd o ragfarn wleidyddol.

Nododd yr Ombwdsmon fod y saith argymhelliaid a wnaed yn yr adroddiad wedi'u derbyn ac y byddai'r chwe gwers a ddysgwyd yn cael eu defnyddio i symud ymlaen.

PENDERFYNWYD nodi cynnwys yr adolygiad.

Gweithredu: Dim

**13 YMGYNGHORIAD OMBWDSMON GWASANAETHAU CYHOEDDUS CYMRU
YNGHYLCH ARGYMHELLIAD RHIF 2 YN YR ADOLYGIAD ANNIBYNNOL**

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro yn dilyn papur ymgynghori a gyhoeddwyd mewn perthynas ag argymhelliad 2 adolygiad annibynnol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (a drafodwyd yn Eitem 12).

Dywedodd Rheolwr y Gwasanaethau Cyfreithiol fod yr argymhelliad yn deillio o Ymgynghoriad yr Ombwdsmon yn yr eitem flaenorol. Cyfeiriai at arfer presennol yr Ombwdsmon o beidio â rhoi gwybod i Aelod Cyhuddedig am gŵyn yn ei erbyn nes ei bod wedi'i hasesu.

Nodwyd nad oedd Aelodau Cyhuddedig, ar hyn o bryd, yn gwybod am unrhyw gwynion a wnaed yn eu herbyn hyd nes y byddai'r Ombwdsmon wedi cwblhau asesiad cychwynnol. Yn ei hadroddiad, ac er mwyn bod yn deg ac yn dryloyw, daeth Dr McCullough i'r casgliad y dylai'r Ombwdsmon adfer y trefniant blaenorol o roi gwybod i'r Aelod Cyhuddedig yn gynt, adeg cyflwyno cwyn i'r Ombwdsmon. Cytunodd y Pwyllgor Safonau â chynnig Dr McCullough.

Anfonwyd gohebiaeth mewn perthynas ag ymgynghoriad yr Ombwdsmon at aelodau etholedig a chyfetholedig y Cyngor a Chlercod Cyngorau Tref a Chymuned i gael eu sylwadau. Roedd y Pwyllgor Safonau wedi derbyn dau ymateb ac wedi trafod y rhain yn rhan o gyfarfod anffurfiol. Aeth Cadeirydd y Pwyllgor Safonau i gyfarfod o Arweinyddion Grŵp i gyflwyno barn y Pwyllgor Safonau a chael eu barn hwythau. Anfonodd Cadeirydd y Pwyllgor Safonau lythyr yn manylu ar yr holl safbwyntiau a gafwyd cyn y dyddiad cau, 31 Ionawr 2025.

Byddai'r Swyddog Monitro'n rhoi gwybod i'r Pwyllgor Safonau am benderfyniad Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn dilyn yr ymgynghoriad, pan gaiff ei gyhoeddi.

PENDERFYNWYD: -

- **Bod y Pwyllgor Safonau'n nodi cynnwys yr adroddiad.**
- **Rhannu gohebiaeth Cadeirydd y Pwyllgor Safonau gyda'r Pwyllgor Safonau.**
- **Bod y Swyddog Monitro'n rhoi gwybod i'r Pwyllgor Safonau am ganlyniad ymgynghoriad yr Ombwdsmon ar ôl iddo gael ei gyhoeddi.**
- **Bod Cadeirydd y Pwyllgor Safonau'n rhoi gwybod i aelodau etholedig a chyfetholedig y Cyngor Sir a'r Cyngorau Tref a Chymuned am benderfyniad yr Ombwdsmon ar ei drefniadau ynghylch rhoi gwybod i Aelod Cyhuddedig am gŵyn yn ei erbyn.**

Gweithredu: Gweler y Penderfyniadau uchod

14 PROTOCOLAU DATRYSIAD LLEOL A FABWYSIADWYD GAN AWDURDODAU YNG NGHYMRU

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro yn manylu ar y gwaith a wnaed gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru mewn perthynas â gwahanol Brotocolau Datrys Lleol oedd wedi'u mabwysiadu gan awdurdodau yng Nghymru.

Dywedodd y Swyddog Monitro fod disgwyl i bob awdurdod lleol fabwysiadu Protocol i ymdrin â mân gŵynion a chwynion dibwys nad ydynt yn torri'r Cod. Dywedodd fod gan y Cyngor Sir ei brotocol ei hun, oedd wedi'i ddiweddarau dair gwaith ers ei fabwysiadu.

Roedd yr Ombwdsmon wedi casglu'r Cynlluniau Datrys Lleol cyfredol gan Awdurdodau Cymru ac wedi derbyn barn gyfreithiol ar egwyddorion a gynhwysid yn y Protocolau. Roedd y Swyddog Monitro wedi cynnal proses fapio i gymharu Cynllun Datrys Lleol presennol y Cyngor Sir â'r egwyddorion a gafwyd yn y farn gyfreithiol.

O ganlyniad i hyn, cynghorwyd y Pwyllgor Safonau i ystyried diwygio Cynllun Datrys Lleol y Cyngor, a gynhwysid yn Atodiad 1, yn unol â'r ddau argymhelliad a nodwyd yn Atodiad 2.

PENDERFYNWYD: -

- **Bod y Pwyllgor Safonau'n nodi'r egwyddorion ym mharagraff 2 yr adroddiad.**
- **Bod y Pwyllgor Safonau'n rhannu egwyddorion yr Ombwdsmon gydag Arweinyddion Grŵp i'w cynorthwyo yn eu dyletswyddau i hyrwyddo a chynnal safonau uchel o ymddygiad a chynorthwyo aelodau yn eu dealltwriaeth o (i) y Cynllun Lleihau Priodol; a (ii) y prosesau eraill sydd ar gael i aelodau, rhag ofn y bydd pryderon yn codi ynghylch safonau uchel o ymddygiad aelodau.**
- **Bod y Swyddog Monitro'n cyfeirio'r gwelliannau a argymhellid i'r Cynllun Lleihau Priodol a nodir yn Atodiad 2 at yr Arweinyddion Grŵp, iddynt eu hadolygu a'u hystyried, ochr yn ochr ag argymhelliad gan y Pwyllgor Safonau y dylid derbyn y gwelliannau.**
- **Bod y Pwyllgor Safonau'n gofyn am ddiweddariad gan y Swyddog Monitro yng nghyfarfod nesaf y Pwyllgor Safonau ar faterion sy'n ymwneud ag:**
 - **A oedd yr Arweinyddion Grŵp wedi cytuno i'r gwelliannau a argymhellid i'r Cynllun Lleihau Priodol;**
 - **A oedd ffurf y Cynllun hwn wedi'i ddiweddarau, yn sgil trafodaethau gyda'r Arweinyddion Grŵp; ac,**
 - **A oedd gofyn i'r Pwyllgor Safonau ystyried rhagor o ddiwygiadau canlyniadol i weithdrefnau neu ddogfennau'r Cyngor, er mwyn adlewyrchu unrhyw newidiadau i'r Cynllun a'r farn gyfreithlon a gafodd yr Ombwdsmon, fel yr adroddwyd arno.**

Gweithredu: Gweler y Penderfyniadau uchod

15 PROSES GWRANDAWIADAU PWYLLGOR SAFONAU

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro ar waith a wnaed i addasu'r broses wrandawiadau ar gyfer cyfeiriadau gan yr Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus am honiadau o dorri'r Cod Ymddygiad.

Dywedodd Rheolwr y Gwasanaethau Cyfreithiol fod tair cwyn dan ymchwiliad gan yr Ombwdsmon yn haf 2024. Ar y sail honno, gellid cyfeirio'r rhain yn ôl at y Pwyllgor Safonau i benderfynu arnynt. Cynhaliwyd hyfforddiant allanol ar gynnal gwrandawiadau ym mis Medi 2024. Argymhellodd yr hyfforddwr rai newidiadau i'r broses.

Dywedodd Rheolwr y Gwasanaethau Cyfreithiol fod y newidiadau hynny a nodwyd yn yr adroddiad wedi'u gwneud i'r broses wrandawiadau, ac roedd y rhain wedi cael ymateb cadarnhaol gan y Pwyllgor pan gawsant eu rhannu ar 29 Tachwedd 2024. Byddai angen eu cadarnhau'n ffurfiol.

PENDERFYNWYD: -

- **Bod y Pwyllgor Safonau'n cytuno â mabwysiadu'r broses a gynhwysir Yn Atodiad 1 yn weithdrefn i benderfynu ar gwynion ynghylch camymddygiad aelodau.**
- **Gwneud trefniadau ar gyfer cyhoeddi'r broses ddiwygiedig hon, fel y bo'n berthnasol.**

Gweithredu: Gweler y Penderfyniadau uchod

16 CAU ALLAN Y WASG A'R CYHOEDD

PENDERFYNWYD mabwysiadu'r isod: -

“O dan Adran 100(A)(4) o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972, gwahardd y wasg a'r cyhoedd o'r cyfarfod yn ystod y drafodaeth ar yr eitem a ganlyn ar y sail y gallai olygu datgelu gwybodaeth eithriedig, fel y'i diffinnir yn Atodlen 12A o'r Ddeddf honno ac yn y Prawf Budd Cyhoeddus sydd wedi'i atodi”.

17 Cwynion am Ymddygiad a Gyflwynwyd i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro ar gwynion a gyflwynwyd i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ynghylch ymddygiad; cwynion yr oedd yr Ombwdsmon wedi penderfynu peidio ag ymchwilio iddynt.

Dywedodd y Swyddog Monitro fod fersiynau wedi'u golygu o'r pedwar hysbysiad penderfyniad a dderbyniwyd gan yr Ombwdsmon yn ystod chwarteri 1-3 2024/25 (a gyflwynwyd fel data yn Eitem 6 ar raglen heddiw yn unig) wedi'u rhannu â'r Pwyllgor

Safonau. Yr achosion oedd materion lle 'roedd yr Ombwdsmon wedi penderfynu peidio ag ymchwilio oherwydd nad oedd tystiolaeth o dorri'r Cod Ymddygiad. Roedd yr Ombwdsmon wedi cadarnhau y dylid rhannu'r hysbysiadau penderfyniad â'r Pwyllgor Safonau yn gyfrinachol, er mwyn cynorthwyo'r Pwyllgor gyda'i ddyletswydd i hyrwyddo safonau uchel o ymddygiad ymhlith aelodau.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor Safonau'n nodi cynnwys yr adroddiad a'r atodiadau.

Gweithredu: Dim

Daeth y cyfarfod i ben am 12:00 o'r gloch yp

**MR TREFOR OWEN
CADEIRYDD**